

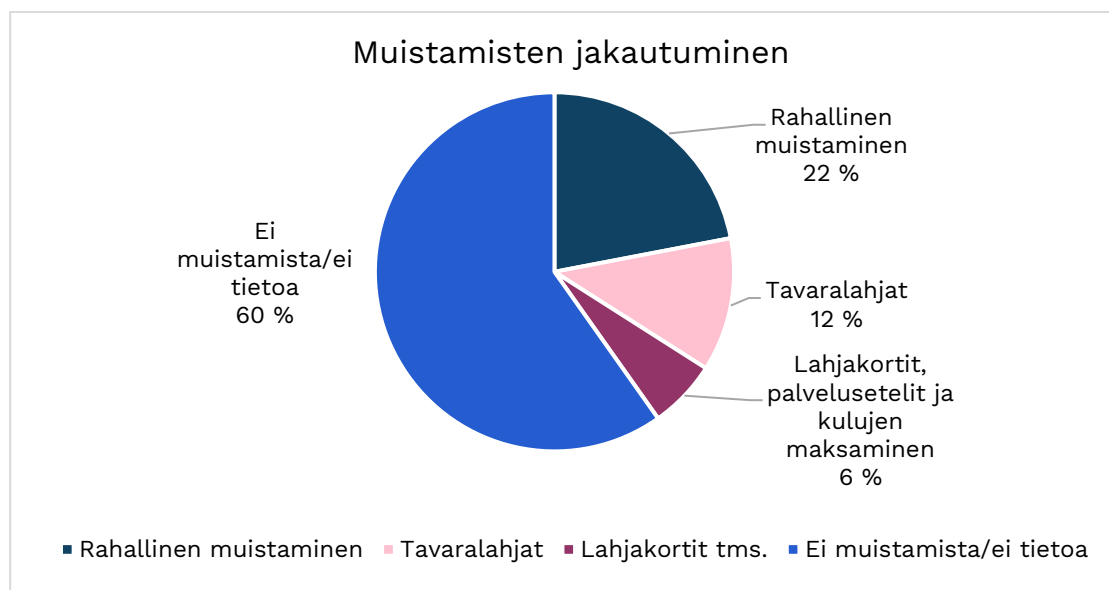
Kuntaliiton selvitys

Vastasyntyneiden muistaminen kunnissa 2025

Kuntaliitto toteutti keväällä 2025 selvityksen kuntien tavoista muistaa vastasyntyneitä. Edellisen kerran vauvarahan maksamista ja muistamisia on kartoitettu vuonna 2022. Tässä selvityksessä ovat mukana Manner-Suomen kunnat. Tämän kevään selvitykseen 285:sta Manner-Suomen kunnasta saatiin tieto liittyen kunnan vastasyntyneiden muistamiseen. Selvitys tehtiin tutkimalla kuntien verkkosivuja, ja mainintoja vastasyntyneiden muistamiskäytännöistä. Lisäksi niihin kuntiin lähetettiin lisäkysely, joiden osalta tietoon vaadittiin lisäselvitystä. Manner-Suomen kunnista ainoastaan seitsemästä kunnasta tieto ei selvinnyt nettisivulta, tai kyselyyn ei saatu vastausta.

Muistamisten jakautuminen kunnittain

Kunnilla oli erilaisia tapoja muistaa vastasyntyneitä. Tapoja oli (1) vauvaraha, (2) lahjakortit ja palvelusetelit ja kulujen maksaminen ja (3) jokin tavara tai vaate. Osalla kunnista oli myös erilaisia yhdistelmiä käytössä. Yhteensä vastasyntyneitä muistavia kuntia oli 118, kun taas vuoden 2022 selvityksessä vastasyntyneitä muistavia kuntia oli 129.

Vauvaraha

Vauvarahaa maksavien kuntien määrä on kasvanut aiempiin selvityksiin (2022) verrattuna. Vuonna 2019 vauvarahaa maksoi 27 kuntaa. Vuoteen 2022 mennessä määrä oli noussut 58 kuntaan, ja vuonna 2025 vauvarahaa maksoi jo 64 kuntaa. Näin ollen vauvarahaa maksavien kuntien määrä on kasvanut noin 10 prosenttia vuosien 2022 ja 2025 välillä.

Vauvarahan määrä vaihteli 100 eurosta 10 000 euroon. Suurinta vauvarahaa maksoivat Miehikkälä ja Luhanka, joissa kummassakin muistamisen arvo oli 10 000 euroa. Näissä kunnissa perheelle maksetaan vauvarahaa vuosittain 1000 euroa, kymmenen vuoden ajan.

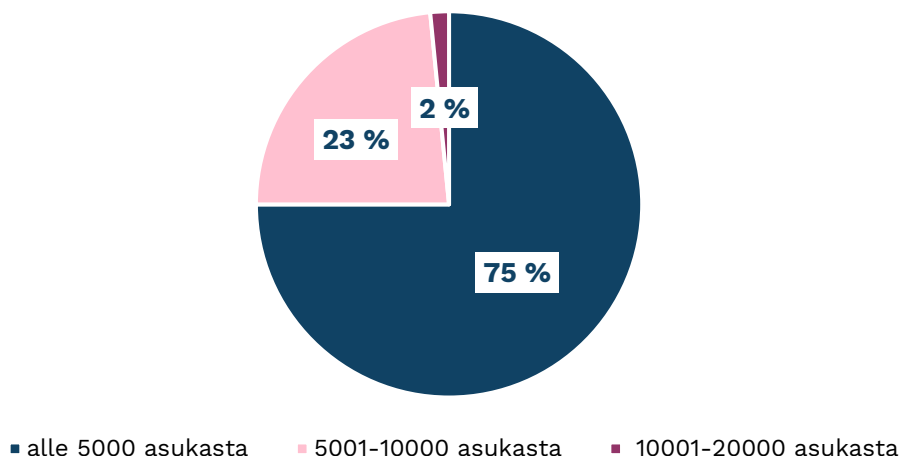
Seuraavaksi suurimpia vauvarahasummia maksettiin: Tervolassa 6000 euroa (ensimmäisenä elinvuonna 2000 e, tämän jälkeen 1000 euroa neljän vuoden ajan). Myös Vesanto maksaa 6000 euroa (1000 euroa vuodessa kuuden vuoden ajan). Simon ja Vetelin kunnat maksavat 5000 euroa (1000 e viiden vuoden ajan). Yhteensä 1000 euroa tai enemmän vauvarahaa maksavia kuntia oli 28.

Vauvarahaa maksettiin pienissä kunnissa. Keskimäärin vauvarahaa maksavissa kunnissa oli 3000 asukasta. 75 prosenttia vauvarahaa maksavista kunnista oli alle 5000 asukkaan kuntia. Yhdessäkään yli 20 000 asukkaan kunnassa ei makseta vauvarahaa.

Luhanka, joka maksaa toisena kuntana Manner-Suomen suurinta vauvarahaa, on samalla pienin kunta asukasmäärältään kaikista vauvarahaa maksamista kunnista. Kuusamo oli asukasmäärältään taas suurin kunta, joka maksaa vauvarahaa. Eniten vauvarahaa maksettiin Lapissa sekä Pohjois-Pohjanmaalla.

Suurimmassa osassa vauvarahaa maksavista kunnista asukasmäärä laskee. Syntyvyys on laskenut koko Suomessa, eikä vauvarahan maksamisella ole toistaiseksi ollut havaittavaa vaikutusta kuntien asukasmäärien kehitykseen. Moni kunta myöntää kuitenkin vauvarahaa muista syistä, kuten lapsiystävällisen ilmapiirin edistämiseksi ja perheiden tukemiseksi.

Vauvarahaa jakavat kunnat koon mukaan jaoteltuna

Muutoksia suhteessa vuoteen 2022

Vauvarahan maksamisessa on tapahtunut muutoksia vuoden 2022 Kuntaliiton tekemään selvityksen jälkeen. **Vauvarahan on ottanut käyttöön moni uusi kunta.** Vauvarahaa maksoi 17 kuntaa vuoden 2022 kyselyä enemmän (Hailuoto, Kemiönsaari, Kittilä, Kuusamo, Muonio, Nousiainen, Outokumpu, Ruovesi, Laihia, Posio, Sotkamo, Sysmä, Vimpeli, Parkano, Perho, Saarijärvi, Urjala).

Viisi kuntaa on nostanut vauvarahan määrää, jotka maksoivat vauvarahaa myös vuonna 2022 (Karvia, Kolari, Tervola, Vehmaa, Pello). Suurin vauvarahan nosto on tapahtunut Tervolassa, joka maksoi vuonna 2022 500 euroa, maksaa nyt yhteensä 6000 euroa.

Muutosta on tapahtunut myös toiseen suuntaan: neljä kuntaa, jotka maksoivat vauvarahaa vuonna 2022, ovat lopettaneet vauvarahan maksamisen kokonaan (Kemi, Lestijärvi, Ranua, Ähtäri). Kahdeksan kuntaa, jotka antoivat lahjoja tai muita muistamisia vuonna 2022, ovat alkaneet maksamaan vauvarahaa (Hailuoto, Kemiönsaari, Kittilä, Kuusamo, Muonio, Nousiainen, Outokumpu, Ruovesi). Vauvarahan käyttö vastasyntyneiden muistamismuotona on siis hieman lisääntynyt.

Lahjakortit, palvelusetelit ja kulujen maksaminen

Vastasyntyneiden muistamisessa oli myös yleistä muistaa perhettä erilaisilla lahjakorteilla, palveluseteleillä ja kulujen maksamisella.

18 kuntaa tarjosi vastasyntyneiden perheille muistamisena lahjakortin, palvelusetelin tai kulujen maksamisen. Lahjakorttien ja palveluseteleiden arvo

vaihteli 100 eurosta 500 euroon. Monessa kunnassa lahjakortit oli tarkoitettu käytettäväksi paikallisissa yrityksissä, ja niitä kannustettiin käyttämään lapsiperheiden hyvinvointia lisäävissä palveluissa. Kolmessa kunnassa palvelusetelit oikeuttivat lapsiperhepalveluiden kaltaisiin palveluihin. Lisäksi kulujen maksamista tapahtui esimerkiksi Taivassalossa, joka tarjoaa kolmen päivän hoidon sairaalassa.

Tavaralahjat

Tavaralahjoilla taas vastasyntyneitä muisti 35 kuntaa. Lahjat olivat pääsääntöisesti symbolisia muistamisia, kuten leluja, kirjoja tai vaatteita. Usein ne kytkeytyivät kuntaan jollakin tavalla. Esimerkiksi Naantali lahjoittaa muumipipon, ja Sastamalassa perhe saa Mauri Kunnaksen vauvakirjan. Useassa kunnassa vastasyntynyt sai vauvapaketin tai ns. rotinakassin, joka sisälsi esimerkiksi erilaisia vauvoille suunnattuja vaatteita, lorukortteja ja leluja. Osassa kunnissa näiden tavaralahjojen antaminen tapahtui yhteistyössä esimerkiksi seurakuntien, yritysten tai yhdistysten kanssa.

Eniten tavaralahjoja, lahjakortteja, palveluseteleitä ja kulujen maksamista annettiin Pohjois-Savossa sekä Pohjois-Pohjanmaalla. Myös näitä muistamisia antavissa kunnissa muuttoliike on tappiollista.

Muistamisten yhdistelmät

Monessa kunnassa on myös käytössä muistamisten yhdistelmiä. Esimerkiksi, Karvialla maksetaan 500 euroa vauvarahaa, sekä perheelle annetaan vauvan peitto. Kolarissa maksetaan 400 euroa vauvarahaa, ja perheelle lahjoitetaan poronvasan talja. Rautavaarassa vauvarahaa maksetaan 1000 e ja perheille järjestetään tuttijuhla, jossa vauva saa koivupuisen tutin. Punkalaitumella vastasyntyneen perhe saa 400 euron edestä pieniä lahjoja, sekä kunta järjestää kakkukahvitilaisuuden. Nivala lahjoittaa perheelle leipälahjakortin, uimahallilipun, erilaisia tavaralahjoja sekä kaupunginjohtajan onnitte-lukortin.

Johtopäätökset

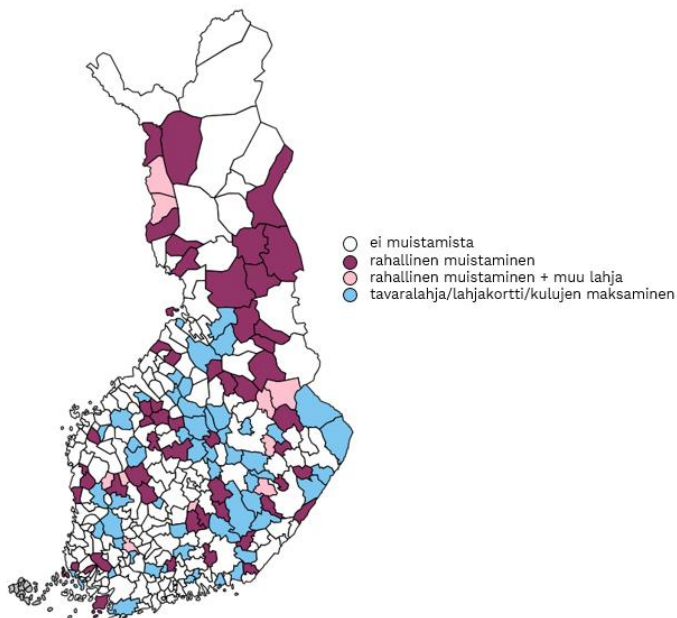
Tästä selvityksestä saa kattavan käsityksen kuntien toimintatavoista rahallisten ja muiden vastasyntyneiden muistamisen osalta. Tietoa ei ollut vain 7 kunnan osalta.

Noin 40 prosenttia kunnista, joista saatiin tieto tähän selvitykseen, muistaa vastasyntyneitä joillain tavalla. Erityisesti vauvarahaa maksavien kuntien määrä on noussut hieman vuoden 2022 jälkeen. Vuoden 2022 selvitykseen tietoa saatiin 280 kuntaa, ja tämän vuoden selvitykseen 285 kuntaa. Vauvarahaan maksavien kuntien määrä oli vuonna 2022 58 kuntaa, ja vuonna 2025

se on 64 kuntaa. Vauvarahaa maksavien kuntien osuus on noussut siis noin 1,8 prosenttia. (?)

Moni kunta, jolla lahjoja ei ollut käytössä, mainitsi käytössään olevan muita tapoja tukea lapsiperheitä ja helpottaa näiden arkea. Tällaisia olivat esimerkiksi maksuton varhaiskasvatus, kotihoidontuen tai yksityisen hoidon tuen kuntalisät, avoimet perhekerhot ja muu toiminta, sekä toimivat palvelut. Joissain kunnissa muistamisesta vastasivat kunnan alueella toimivat yhdistykset, yritykset tai yksityishenkilöt. Monessa kunnassa järjestettiin myös erilaisia vauvajuhlia ja tilaisuuksia vastasyntyneiden ja perheiden muistamiseksi, joiden mukana järjestämisessä oli usein yhdistyksiä, yrityksiä tai seurakunta.

Kunnat mainitsivat myös syitä, miksi vauvarahaa tai muista muistamismuotoja ei ole kunnissa käytössä. Monessa kunnassa voisi olla halukkuutta muistaa vastasyntyneitä, mutta taloudellinen tilanne ei välttämättä mahdollista ylimääräisiä kuluja. Suurissa ja muuttovoittoisissa kunnissa vastasyntyneitä ei juuri muisteta rahalla tai tavaralahjoilla, koska sille ei koeta tarvetta. Esiin nousi myös se, että vauvarahan vaikuttavuutta on haastava mitata, tai sillä ei ole ollut vaikutusta kunnan syntyvyyteen. Kuntien vastauksista ilmeni myös, että asialle kaivataan laajempaa keskustelua, jotta mahdollista vauvarahaa voitaisiin ottaa käyttöön.

Meri Mikkola
korkeakouluharjoittelija

Jarkko Lahtinen
kehittämispäällikkö